

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ АЛЬ-ФАРАБИ
AL-FARABI KAZAKH NATIONAL UNIVERSITY

Филология және әлем тілдері факультеті
Факультет филологии и мировых языков

IV ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ФАРАБИ ОҚУЛАРЫ
Алматы, Қазақстан, 2017 жыл, 4-21 сәуір

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»
атты студенттер мен жас ғалымдардың
халықаралық ғылыми конференциясы
Алматы, Қазақстан, 2017 жыл, 10-13 сәуір

IV МЕЖДУНАРОДНЫЕ ФАРАБИЕВСКИЕ ЧТЕНИЯ
Алматы, Қазақстан, 4-21 апреля 2017 год

Международная конференция студентов
и молодых ученых
«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»
Қазақстан, Алматы, 10-13 апреля 2017 г.

IV INTERNATIONAL FARABI READINGS
Almaty, Kazakhstan, April 4-21, 2017

International Scientific Conference of
Students And Young Scientists
«FARABI ALEMI»
Almaty, Kazakhstan, April 10-13, 2017

Алматы
«Қазақ университеті»
2017

Бас редактор:

филология ғылымдарының докторы, профессор Ө.Әбдиманұлы

Ғылыми редактор:

филология ғылымдарының кандидаты, доцент м.а. К.Қ.Күркебаев

Редакциялық алқа мүшелері:

Б.Кұлжанова, А.Оспанова, С.Мухаметжанова, Н.Оңласынова

БІЗДІҢ ӘРІШТЕСТЕРІМІЗ:

«Фараби әлемі» атты студенттер мен жас ғалымдардың халықаралық ғылыми конференциясы.
Алматы, Қазақстан, 2017 жыл, 10-13 сәуір. – Алматы: Қазақ университеті, 2017. – 327 б.
ISBN 978-601-04-2212-4

VII СЕКЦИЯ
МЕМЛЕКЕТТІК ТІЛ – БОЛАШАҚ КӘСІБИ МАМАН ТІРЕГІ
ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ЯЗЫК: ОПОРА ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО СПЕЦИАЛИСТА

АСУБАЕВА А. СӘУЛЕТ-ҚҰРЫЛЫС МАМАНДЫҚТАРЫНА ҚАТЫСТЫ ТЕРМИН СӨЗДЕРДІ МЕНГЕРУДІҢ ТИІМДІЛІГІ.....	217
КАСЫМБАЕВА М. ФРАЗЕОЛОГИЯ – ҚАЗАҚ ТІЛІНІҢ БАЙЛЫҒЫН КӨРСЕТЕТІН САЛА.....	218
МЕТРШЕ Г.Е. СӨЗ ТІРКЕСІ СИНТАКСИСІНЕ ҚАТЫСТЫ МЕКТЕП ПЕН ЖОО ОҚУЛЫҚТАРДАҒЫ ТҮЙТКІЛДІ МӘСЕЛЕЛЕР.....	218
САҒИТЖАНОВА К.Б. ХАЛЫҚ МҰРАСЫ – МАҚАЛ-МӘТЕЛДЕРДІҢ ЕРЕКШІЛІГІ.....	219
КЫЗЫЛТАЕВА А.Б. КӨПТІЛДІЛІК – ӘЛЕМТАНУ КӨПІРІ.....	220
ШАХМЕТОВА А.С. ТІЛ ҰЛТТЫҢ БАСТЫ ҚҰНДЫЛЫҒЫ.....	221
ИЗХАНОВА А.ҮШ ТІЛДІ МЕНГЕРУ – ЖАРҚЫН БОЛАШАҚТЫҢ КЕПІЛІ!.....	222
ХАМИТ.А.Х. ТІЛ ТАЗАЛЫҒЫН САҚТАҒАН ЕЛ ОЗАР.....	222
МАХАНБЕТОВА А. ҮШТІЛДІЛІК ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ТІЛІНІҢ РӨЛІ.....	223
ШОНБАЕВА А.М. ТІЛ ТАЗАЛЫҒЫ.....	224
СМАТАЕВА А. ҮШТІЛДІЛІК – ЖАҢА ЗАМАН ТАЛАБЫ.....	224
ЦЗИН А. МЕМЛЕКЕТТІК ТІЛДІҢ НЕГІЗГІ 5 МӘСЕЛЕСІ.....	225

VIII СЕКЦИЯ
ЖАС ҒАЛЫМДАР
МОЛОДЫЕ УЧЕНЫЕ
YOUNG SCIENTISTS

БОЗЕКЕНОВ Т.Ж. ЕР МЕН ӘЙЕЛГЕ ОРТАҚ АНТРОПОНИМДЕРДІҢ ШЫҒУ УӘЖДІЛІГІ МЕН ДАМУ ПРОЦЕСІ.....	227
ӘЛИАКБАРОВА А. ҚАЗАҚ АНТРОПОНИМИЯСЫНДА ТРАНСФОРМАЦИЯНЫҢ РӨЛІ.....	228
АШИМ У.М. TEXT AS THE MOST IMPORTANT UNIT IN TEACHING MODERN RUSSIAN AT SCHOOL.....	229
АШИМ У.М. CINQUAIN AS A MEANS OF DEVELOPING THE CREATIVE ABILITIES OF STUDENTS.....	229
ВАИМУРЗИНА А.А SOME PECULIARITIES OF LANGUAGE IDENTITY AND MULTILINGUALISM IN KAZAKHSTAN.....	230
TOKENOVA A. DISCOURSE IN CORPUS LINGUISTICS.....	231
ГРИГОРЬЕВА И.В. КОНЦЕПТУАЛЬНЫЙ АНАЛИЗ: ОПРЕДЕЛЕНИЕ СОДЕРЖАНИЯ И ПОНЯТИЯ.....	232
ХАСИЛАН Ф. ТЕЛЕДИСКУРСТЫҢ ЛИНГВИСТИКАЛЫҚ МӘСЕЛЕСІ.....	232
КОЙШИГУЛОВА Д. ПРЕРЫВАНИЕ В ИНТЕРАКЦИЯХ.....	234
ҚОҢЫРБЕКОВА Т.О. АҒЫЛШЫН ТІЛІН МЕНГЕРУ ЖАҒДАЙЫНДА ҚАЗАҚ ЖӘНЕ ОРЫС ТІЛДЕРІНІҢ ИНТЕРФЕРЕНЦИЯЛЫҚ ӘСЕРІ.....	235
ҚОРДАБАЙ Б.Қ. ДИПЛОМАТИЯЛЫҚ ДИСКУРСТЫҢ ТІЛДІК ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	236
Т.Н. ЛЕКЕРОВА. МҰҒАЛІМДЕРДІҢ БІЛІМІН АРТТЫРУДА ЗАМАНАУИ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ПАЙДАЛАНУДЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	236
GÜRHAN Ç. STRUCTURE AND THEME IN GÜRSEL KORAT'S NOVELS.....	237
МЕЙРБЕКОВА А. ҚАЗАҚ ТІЛІНІҢ ҰЛТТЫҚ КОРПУСЫНДА (ҚТҮК) ОМОНИМДЕРДІ АЖЫРАТУДЫҢ ӨЗЕКТІЛІГІ.....	238
ONGARBAYEVA.M. S.CHALLENGES OF TEACHING ENGLISH LANGUAGE TO KAZAKH STUDENTS.....	239
РАХМАТУЛЛАЕВА Д. РАССУЖДЕНИЕ НА АКТУАЛЬНУЮ ПРОБЛЕМУ ХИМИИ.....	239
SARKABOEVA SH.K. SEMANTIZATION OF ENGLISH NELOGISMS IN TOURISTIC BUSINESS.....	240
SHARSHOVA R.N. POLITICALLY CORRECT NAMES AND EUPHEMISMS OF LOW-PRESTIGIOUS PROFESSIONS IN ENGLISH LANGUAGE.....	241
MUKHTAR L. THE IMAGE OF CHILDHOOD IN THE NOVEL «ADRIAN MOLE DIARES» BY SUE TOWNSEND.....	242
ЗАЙЦЕВА О.С. РЕМИНИСЦЕНЦИЯ КАК ОСНОВНАЯ ИНТЕРТЕКСТУАЛЬНАЯ ФОРМА В ЛИТЕРАТУРЕ.....	243
ЗАЙЦЕВА О.С. МИФОПОЭТИЧЕСКОЕ НАПРАВЛЕНИЕ В СОВРЕМЕННОМ ЛИТЕРАТУРОВЕДЕНИИ.....	244
АҚЖІГІТОВА А. АХМЕТ БАЙТҰРСЫНҰЛЫНЫҢ ЛИНГВИСТИКАЛЫҚ ТЕРМИНДЕРІНДЕГІ ҰЛТТЫҚ ДҮНИЕТАНЫМ.....	245

Thus, the corpus linguistic approach is compatible with the Foucauldian analysis of discourse though the latter is not linguistic in the traditional sense. As discussed above, for traditional linguistics, discourse is the language in use, a communicative exchange, not a complex entity that extends into the realms of ideology, strategy, language and practice. It is shaped by the relations between power and knowledge, as it is Foucault's interpretation.

Nevertheless, there are common points which allow merging linguistic and "archaeological" methods of research in the corpus-driven approach to the study of discourse:

- *the view of language as a social construct*
- *the emphasis on historical and cultural aspects of meaning production in discourse*

From this perspective, the corpus-driven approach to discourse would be focused not on how meanings are constructed between sentences, which is characteristic of the above mentioned approach to discourse analysis in Applied Linguistics, but rather on how meanings come to be articulated at particular moments in history. Because, the language develops as history does for the last few years, and it is really different in terms of discourse. The investigation of discourse in regard with the corpus-driven approach leads to the various aspects of lexical meaning.

КОНЦЕПТУАЛЬНЫЙ АНАЛИЗ: ОПРЕДЕЛЕНИЕ СОДЕРЖАНИЯ И ПОНЯТИЯ

Григорьева И.В.
КазНУ им. аль-Фараби

Известно, что процедура концептуального анализа не имеет четкого описания в современной лингвистике. В целом, суть концептуального анализа состоит в установлении связей между объектами и явлениями действительности и репрезентацией их в языке, а также в определении содержательной структуры концепта как ментальной единицы. По мнению Е.С. Кубряковой, основными направлениями концептуального анализа являются: логико-философская концепция Р.И. Павлениса, лексикографическое направление в проведении концептуального анализа в рамках школы «Логического анализа языка»; культурологически-семиологический подход Ю.С. Степанова, исследующий «не разнородные языковые средства, реализующие один и тот же концепт, но именно отдельные концепты» (Кубрякова Е.С., 2007).

В концепции А. Вежбицкой сущность концептуального анализа состоит в использовании метода тренированной интроспекции в исследовании языков, которыми ученый владеет в совершенстве сам, а также в использовании как можно полнее всех данных культурно-антропологического анализа. Единицами семантического анализа будут выступать семантические примитивы (Падучева Е.В., 1996).

По З.Д. Поповой И.А. Стернину, основные этапы семантико-когнитивного исследования сводятся к следующим пунктам: 1) построение номинативного поля концепта; 2) анализ и описание семантики языковых средств; 3) когнитивная интерпретация результатов описания семантики языковых средств – выявление когнитивных признаков, формирующих исследуемый концепт как ментальную единицу; 4) верификация полученного когнитивного описания у носителей языка. Данный этап ученые называют факультативным (Попова З.Д., Стернин И.А., 2010).

Концептуальный анализ структуры и содержания представлен в концепции Н.Н. Болдырева (Болдырев Н.Н., 2014).

С позиций исследователей, работающих в рамках лингвокультурологического направления, основной целью концептуального анализа является выявление понятийной, образной и ценностной составляющих концепта. Так, В.И. Карасик, описывая этапы концептуального анализа, включает такие пункты, как: интерпретативный культурологический анализ ассоциаций, связанных с определенным концептом; интерпретативный анализ ценностно-маркированных высказываний (поговорок, афоризмов, цитат), выражающих определенные концепты; анализ коротких сочинений, написанных информантами на тему, соответствующую содержанию исследуемого концепта; анализ ассоциативных реакций информантов на вербальное обозначение концепта (Карасик В.И., 2009).

Мы согласны с мнением М.В. Пименовой о том, что более «полную картину» в определении когнитивных признаков концепта может дать личный индивидуальный опыт носителя языка. «Ученый, рассматривая сущность концептуального исследования, выделяет его основную цель – исследование признаков и сопоставление фрагментов картин мира в разных языках» (Пименова М.В., 2005). Они, на

взгляд, наиболее глубинно и ярко могут проявиться на основе ассоциативных данных в исследовании.

В связи с этим можно отметить, что обобщение различных подходов к пониманию термина «концептуальный анализ», осуществленное Р.М. Фрумкиной, отвечает всем основным, в том числе и с точки зрения коллективного и индивидуального результата концептуального анализа – выявление особенностей аксиологической сущности исследуемого явления с помощью ассоциативного эксперимента. (Фрумкина Р.М., 1995).

Именно с использованием методик свободного ассоциативного эксперимента при анализе результатов можно более четко очертить специфику ментальной сущности концепта.

ТЕЛЕДИСКУРСТЫҢ ЛИНГВИСТИКАЛЫҚ МӘСЕЛЕСІ

Хасилан Ф.

Ибраева Ж.Қ. жетекшілігімен
әл-Фараби ат.Қазақ Ұлттық университеті

Тіл білімінде дискурс ұғымы ХХ ғасырдың 70-80-жылдарынан бастап кеңінен қолданыла бастағанын ескерсек, қазақ тіл біліміне ХХІ ғасырдың басында ғана жетуі біраз сырды аңғартады. Десе де, қазақ тіл біліміне кешеуілдеп енген жас бағыт бүгінде көптеген зерттеулермен орнығып келе жатқан ғылым саласына айналып үлгерді. Сөйте тұра, «дискурс» ұғымы осы уақытқа дейін әлі де көп мағыналы термин болып саналуда. Тікелей немесе жанама мағынасында да «дискурс» – тілде, тіл білімінде, әдебиеттануда, журналистикада, семиотикада, педагогикада тамырын тереңге жайған, орныққан ұғым. Бірақ әр парадигмада өзіндік қырынан сараланады, өлшенеді, зерттеледі.

Дискурс талдау теориясына қатысты жарияланған шетелдік зерттеушілер еңбектерінің қатарына Т. Гивон, Дж. Остин, Дж. Серля, А. Е. Кибрик, Т. А. ван Дейк, Н. Хомский, Л. С. Выготский, М. Фуко, Э.Гофман, Т. В. Ахутина, С. И. Виноградов және тағы басқаларды жатқызамыз. Бұл авторлар тізбегінің соңы емес әрине. Себебі дискурс ұғымы антропоцентристік бағытта жүргізіліп жатқан зерттеулермен астаса, тілді санамен байланыстыра қарастырылып жатқандықтан тіл біліміндегі өзекті бағыттардың бірі болып саналуда. Осы ғалымдардың ізін ала отандық зерттеуші ғалымдар Ғ. Әнес, Н. Уәли, Д. Әлкебаева, Г. Бүркітбаева, Ж. М. Кеншімбаева, Д. Э. Сүлейменова, Г.Г. Бүркітбаева, Р. Тұманқызы, Л. Ахтанова, Д. А. Дауылбаева, К. Қ. Садиярова, А.Ж. Жолдошова, және т.б. дискурс, теледискурс бағытында зерттеулер жүргізуде:

Ақпараттың телекөрсерменге әсер етуінің негізінде – телевизиялық дискурс жатыр. Көрсерменге ақпарат жеткізу мақсатында, телевизиялық дискурс сөздік қордың немесе визуалды таңбалардың жиыны болып қана қоймайды, сонымен қатар әлеуметтік-мәдени феномен ретінде де көрініс табады. Телевизиялық дискурста ақпарат – әлеуметтік таңбалардың немесе семиотикалық жүйедегі бірігулердің нәтижесі ретінде құрылымдық таңба бола отырып (оператор, жүргізуші, режиссер т.б. көмегімен) хабарланады, көпшілікке әсерін тигізеді. Сонымен қатар, телевизиялық дискурс өз кезегінде күрделі семиотикалық құрылымды, яғни вербалды және бейвербалды әрекеттерді белгілі бір кеңістікте көрсете отырып көрсерменге ықпал жасайды.

Теледискурсты зерттеу телевизиялық бағдарламаларды жанрлық түрлеріне қарай топтастырудан бастау алып, телевизиялық дискурс пен ауыз екі дискурсын салыстырудан, ұқсастықтары мен айырмашылықтарын ажыратудан, одан әрі қарай теледискурстың прагматикасын зерттеуді мақсат етеді. Телевизиялық дискурстың басты өзгешелігі прагматикалық ықпалы болып табылады. Прагматика – сөйлеу әрекеті деген мағынаны білдіреді. Ал лингвистикалық прагматика – коммуниканттардың қарым-қатынас актісінде тілді қолдану шарттарын, сол арқылы тыңдарманына тілдік ықпалын қарастырады. Олай болса, біздің зерттеу нысанымызға сәйкес, телевизиялық бағдарлама тіліндегі прагматикалық талдау – бағдарламадағы сөйлеу әрекетінде нәтижелі мақсатқа жету үшін қолданылған тілдік және тілдік емес таңбаларды (вербалды, бейвербалды амалдар) және оны қолданушылар арасындағы қарым-қатынасты, көрсерменге ықпал жасау әдіс-тәсілдерін толықтай қамтиды.

Қорыта айтқанда, лингвистикадағы теледискурс мәселесі тілдік және де тілдік емес бірліктерді қамтитын, табысты коммуникация үшін әлеуметтік, мәдени, психологиялық факторлар ескеріле